

Ese de doa ori într'o
luna, adeca in 1 si 15
dupa c. v. in formatu
de o cola si 1 1/2.

Atâtu manuscrip-
tele câtu si banii de
prenumeratiune sê se
adreseze la redaptiune,
localulu acestei-a:
Strat'a postei vechie nr.
1. etagiulu 1. nr. 96.

AUROR'A ROMANA.

Foia beletristica.

Pretiuulu de prenu-
meratiune pentru pro-
vinciile austriace: la
anu: 5 fl. la 1/2 de anu
2 fl. 50 cr.; pentru
Romania si straineta-
te la anu 6 fl. 20 cr., la
1/2 de anu 3 fl. 10 cr.
v. a. — Prenumeratiu-
ne la trei lune nu se
primesce.

Anulu I. 1863.

Nr. 2.

Pest'a 15/27 Ianuariu.

Ianosiu Craiu si Anuti'a.

(Balada poporala culêsa in Domanu, Comitatulu Carasiului.)

I.

alb'a de maicutia
Catra-a sa Anutia,
Totu asiá graiá:
„Câ eu te voiú dá,
Si te-'oiu maritá,
Dupa-unu purcarelu
Câtu de prostanelu!“

Mandr'a de Anutia,

I diceá: „Maicutia!
Câ eu n'oiu plecá, —
Candu ploî'a-'a picá,
Porcii s'oru spariá,
Si s'oru resfirá, —
Gradini voru stricá,
Elu simbrî'a o-a dá
Stepani de-a 'mpacá. —
De-a fi ca sê plecu,
Singura-mi alegu, —
Asteptu pana 'n Maiu
Dupa Ianosiu Craiu,
Tote-su domne-alese
Câte suntu craiese!“

Maicuti'a-i graiá:

„Dara te voiú dá
Dupa-unu vacarelu,
Câtu de prostanelu!“

Dalb'a de Anutia,

I diceá: „Maicutia!

Câ eu n'oiu voi, —
Mus'c'a de-a veni,
Vacele-'oru fugi,
Si voru pagubi,
Simbrî'a-i s'a opri,
Elu n'a sci 'mpacá, —
Ci eu voiú plecá
In lun'a lui Maiu,
Dupa Ianosiu Craiu,
Tote-su domne-alese,
Câte suntu craiese!“

Maic'a mai graiá:

„Da-te-'a maic'a, dá,
L' unu pecurarelu
Câtu de prostanelu!“

„Ba, eu n'oiu porni,
Câ lupi voru bui
Turm'a-a-i respandí,
Reu s'a pagubi, —
Ci eu voiú porni
In lun'a lui Maiu,
Dupa Ianosiu Craiu,
Tote-su domne-alese
Câte suntu craiese!“

Maic'a i diceá:

„Câ si eu asiú vré,
Dara n'oiu avé,
Bréu d'auru curatu
Pentru domnu innaltu,
2

Rochii de matasa
Pentru o craiesă,
Pintenei rotati
La nóe cumnati !“

„Dulce maic'a mea !
Grige nu avé,
Candu ei m'oru vedé,
Tote le'oru uitá !“

II.

Ianosiu audiá,
Si elu o iubiá, —
Bine o petiá,
Pe-Anuti'a-o duceá,
Pana ajungeá,
L' o fontana mare,
Si 'n medilocu de cale,
Paltinu recorosu
La trupina grosu !

„Stai tu Ianosiu Craiu !
Sé dai fenu la cai,
Sé beu apa-usiora,
D'in cea vedrisiora !“

Ianosiu i grai ;
„Nu te cobori,
Nici te opinti,
Câ 'ti potu dá eu,
Si d'in pumnulu meu !“

„Ba, din pumnulu teu,
Eu nu vreu sé beu, —
Pute-a pravu de pusica !“
— „Ti-'oiu dá dar' din plósica !“
„Bá, nu-mi trebe mie
Câ pute-a rachia !“

Ea se scoboriá,
Tare s'opinteá,
Apa rece beá, —
Ventulu, greu suflá,
Creng'a-o legená,
In pèru i-o 'ncalciá,
Pe-Anuti'a-o tieneá,
Si in aeru o 'nmaltia,
Tare o doreá !

Ianosiu candu vedeá,
Palosiulu scoteá,
Cá sê taie ramulu, —
Dar' i taia capulu,
Vai de Anisior'a,
Dalb'a Lelisiór'a.

„Anutia, Anutia !
Fruandia de salcutia,
Ai fostu blastemata
Chiaru de a ta maica,
Câ n'ai ascultatu
Pentru maritatu, —
Dar' eu te-asiu rogá
De-a me sarutá,
Pentru iertatiune,
Câ-ci mi mahnitune
Si amaritiune !“

Ianosiu i graiá,
Apoi elu plecá
In Tiér'a romanescă,
Ca se povestescă,
Hor'a voinicescă !

Publicata prin :

At. M. Marienescu.

Celu de pe urma duce dacicu.

(Novela istorica.)

(Urmare.)

II.

Cele, ce voiu avé onore a le enará in
acest'a parte, se'ntemplara cu doue sep-

temane mai tardieu dupa cele d'in par-
tea antâia.

In capital'a Daciei e sgomotu mare.
Stratele suntu pline de omeni, carii am-
bla ne'ncetatu in susu si 'n josu; ici-colo

stau câte trei-patru ensi la o-l-alta si vorbescu cu mare focu; soldati calari alerga d'in minutu in minutu. Tota cetatea e in pitiore, mai la tota cas'a se facu pregatiri. O natiune se pregatesce la batalia decidetore; dacii pléca in contr'a Romaniloru.

Tat'a cu fatia seriosa stringe man'a fiului seu, carele va plecá la lupta, — iar' mana-i se desparte de densulu cu ochi inundati de lacrimi; sororile luseruta, iar amant'a cu anima palpitante se roga lui Domnedieu ca sê-lu aduca a casa sanetosu, — si fetiorulu se smulge d'in bratiile iubitoare si aruncandu-se pe calu-i shora innaintea palatului unde acuma suntu multi soti ai lui.

Poporu nenumerabilu, bestrani, juni, barbati si femei se adunà la palatu ca sê veda pe soldatii cari pleca la batalia, pentru a scapá patri'a de pericolulu celu amenintiatoriu.

Mai tota oatea e adunata acuma, dar ducele Vezinas inca nu sosi.

Dúcele e colo, in cas'a cea de langa palatu, in chili'a in care ne'ntalniramu cu densulu in partea antâia, adeca la amant'a lui — Getisa.

Fetisior'a tenera si-pléca capulu seu pe bratiulu vigorosu a lui Vezinas.

— Remani, remani, nu te dù la batalia, eu sentiescu, câ nu vei re'ntorná, sentiescu câ vei morí.

— Nu te teme, iubit'a mea, — ai credintia firma, eu voiu revení si atuncia vomu fi fericiti.

— De s'ar intemplá sê cadi in batalia, eu n'asiu poté traí mai multu... Me joru pe santulu sore, câ deca voiu audí, câ ai incetatu a vié, veninulu va stinge faci'a vietiei mele. Me joru!

— Asta ar fi cea mai eclatante doveda despre iubirea ta; inse fi conoinsa, câ nu va fi de lipsa sê-ti adeveredi amorul astfelu, câ-ci eu voiu revení sanetosu. Altufelu voiu tramite pe servito-

ru lu meu la tine in tota diu'a, si totdeauna te va insciintia despre starea mea.

— O! remani, remani!

— Me ducu, iubit'a mea, câ-ci patri'a me chiama. Séu, spune-mi, poté-ai tu iubi pe unulu ca-si acelu-a, carele candu patria-i cu anima doiosa chiamandu-lu la lupta si nu s'ar duce, ci ar remané a casa la mueri, iar serman'a patria ar trage pe morte. In vènele tale curge sange dacicu, tu nu poti poftí de la mine, ca sê remanu a casa.

— Nu, nu! Du-te, du-te! Santulu sore sê-ti ajute, viniti 'napoi invingatori. Du-te, du-te; insa blastematu sê fie a-celu-a carele si-va redicá arm'a in contr'a ta!

O inbratisiare lunga, o sarutare caldurosa, si Vezinas aruncandu-se pe unu armasaru, alergà in piatia, unde soldatii si totu poporulu 'lu primi cu strigate de bucurie si cu entusiastice „sê vieze!“

Inca cateva minute trecura, apoi se dede semnalulu plecârii, sunara trimbittiele si ostirea porni.

Frumosele cetitore me voru iertá, ca, pentru a pricepe caus'a resboiului sê facemu o reprivire scurta a supr'a istoriei Romaniloru.

Romanii vediendu la ce stare trista ajunse imperiulu, si sciindu cumca caus'a tuturoru releloru e miserabilulu Domitianu, se'nversiumara tare in contr'a lui, si in totu imperiulu se latise o apatia nedescriptibila in privinti'a persoanei sale.

Vediendu Domitianu critic'a stare a lucruriloru, cumca tote animele suntu atittiate in contr'a lui, socoti, cumca sosi tempulu in care trebue sê faca si elu ce-va.

Deci parochiamà resboiu in contr'a Daciloru, dechiarandu-se, câ elu insu-si va fi conducatoriulu ostei.

Ide'a asta norocosa a lui molcomise pe catu-va tempu spiritele atittiate, si totu imperiulu aseptà cu mare nerabdare diu'a in care va sê sune trimbittia bataliei.

În urma sosită și din această dată.

„Deci mergându-l Domitianu cu oastea română până în Misi'a, în locul de-a poartă cascig'a războiului, acolo se dădea spre deprimare sa desfătățiuni, și războiulu-lu-încredință lui Iulianu.“**)

Iulianu primindu comand'a oastei, mai întâi cerșea ostasilor, ca fiecare să-și scrie numele pe scut, ca așa să poată cunoște mai ușor pe cei fricoși și pe cei buni,**) apoi porni.

Până ce Domitianu și-petrecea în Misi'a, oștile contrare se apropiară un'ă de alt'ă.

Ele se'ntalnice la fluviulu T a p e, nu departe de capital'a Daciei.

De-o parte stete puterea răsbunătoare, — iar' de cea laltă, carea avea de deviză: „Vieția și moarte!“

Bătălia decideră să-ncepă demăneti'a și ținu până la apusul soarelui; sângele curgea ca fluviulu, căci amândouă oștile se luptară răzbitoare. Românii voiau mai bucuros să moră ca eroii în bătălie, decât să ducă acasă război, — iar' dacii știu bine, că de vor pierde bătălia ast'ă, atunci steu'ă mării loră va apune în eternu, atunci vor găsi sub jugulu uciderilor alu sclaviei.

Ducii ambelor părți erau totdeauna în fruntea oastei, pe unde săboră mai multe săgete, ei totu pe a colo se aflau.

Vezinas săngerăse acumă de câte-va rane, înse pentru-acea se luptă ne'ncetatu și încurajă pe soldatii săi strigându: „După mine fetiori!“

Ostea dacică fu respinsă mai de multe ori, dar' strigându-și puterile, înainte iară. — Înse ori câtu de eroică luptă poartă, în urma totuși fu învinsă de cea română.

Ser'ă cu apusul soarelui apuse și steu'ă noroculu a daciloru- și fură siliti a parasi câmpulu bătăliei.

Înse numărulu celor ce se retrăseră eră foarte micu, nici că se putea numi oște; și nu eră între ei dora nici unulu, care să nu fi avut două-trei rane.

Decebalu alergă pe unu armasariu în fruntea loră cu sabia săngeră în mână.

Dar unde-e Vezinas? Nu-lu diarimă între cei puținii cari alergă. Vezinas ducele celu bravu mori! Sermană feticioară d'în capital'a Daciei vai de tine!

Bravule ducă dacicu, deca morisi, fie-ți țierin'ă ușoră!

Într'aceste dacii fugiră neconținut, iară românii i alungară d'în pasu în pasu, nelăsându-i să pauzeze nici unu minutu.

Noptea acoperise cu velulu seu negru totu pregiurulu, cându dacii ajunseră la o pădure, Decebalu cerșea îndată, ca să steie totu.

Ostea carea adoră pe Decebalu, stete în locul cu uimire.

— Stăți! — dăse elu încă-odată. — Iute la lucru totu! Taiati ramurile arborilor, să rămână numai trupinele, și aceste le'nbrecați în vestminte ostasiesci.

Totu pricepură planulu regelui, și iute se apucară de lucru. Peste câteva minute arborii cei falosi erau taiati și înbrecați în vestminte ostasiesci, la spate fie care avea și săgete. Arborii cei mai departe nu erau înbrecați, ne fiindu vestminte de ajunsu înse în întunecă nici se putea observă, că suntă numai arbori. Astfelu de departe totă pădurea se vedeă a fi o armată mare.

Planulu lui Decebalu eră acestu-ă. Deca va veni ostea cea română, vedindu pădurea înbrecață în vestminte soldatesci, și de întunecă nepotendu observă, că cea nu e oște, ci numai

*) Istori'a pentru începutulu romanilor' în Dacia. Petru Maioru. pag. 3.

***) Cronic'a lui Sincai, pag. 4.

nesce arbori inbrecati : va cugetá cumca ast'a e o oste noua, carea veni in ajutoriulu daciloru, si vediendu numerulu celu mare a ei, nu va avé curagiu a o combate, ci se va retrage, — si atunci Decebalu cu ai sei va scapá.*)

Nu e acestu-a unu planu minunatu ?!

Numai o minte atátu de istetia ca si-a lui Debalu fu in stare sê cugete asiá ce-va.

Se pricepe de sine, câ in tempulu de-

*) Dio Cassius, cartea 67. cap. 11.

acuma, forte anevoie i-ar succede cuiva a invinge cu asemenea apucatura.

Pe urma veni ostea romana, si vediendu padurea inbrecata in vestminte ostasesci, cugetá cumca intru adeveru e oste; deci tienù mai consultu a nu urmarí mai departe pe daci,*) si remase in locu, decidendu ca la creparea dioriloru va incepe batali'a de nou.

Planulu lui Decebalu sucese, inșiela pe romani si elu cu omenii sei scapá.

(Inchiarea va urmá.)

*) Istori'a lui Petru Maioru p. 3. si Cronic'a lui Sincai. pag. 4.

C A N T E C U. *)

Arde lumin'a pe mesa,
Cine mi-e dragu nu-e acasa;
Arde luminuti'a bine,
Cine mi-e dragu nu mai vine,
Câ s'a dusu si m'a lasatu,
Nopte buna si-a luat.

Frundia verde de secara,
Bine mi-a fostu mie-a sera;
Frundia verde, bata-o brum'a,
Totu atátu-a mi-e acuma;
Fie-mi bine, fie-mi reu,
Totu tragu eu necasulu meu.

Candú te vedu, bade, la sore,
Anim'a mi-e ca si o flore;
Candu te vedu, bade, la luna,

Anim'a mi se resbuna,
Câ cu mare doru te-asteptu,
Sê te potu stringe la peptu.

Bade, anima de petra,
Ce nu vini la mine-odata?
Barem, bade, pana'n casa,
Sê me vedi fêta-au miresa;
Barem, bade, pana'n porta,
Sê me vedi via-su séu morta!

Viorica.

*) Cu câtu suntu mai rare la noi scriitoarele, cu atátu ne grabimu mai tare a atrage atentiunea on. publicu a supr'a acestei poesiore ce a cursu d'in pen'a unei domnisiore romane. Făcemu acest'a cu atátu mai bucurosu, fiindu câ asta incercare antâia ne lasa sê sperâmu de la talentulu st. autrice multe frumose. Deci inainte pe calea inceputa! Red.

Unu june si o juna.

(Novela francesca.)

(Urmare.)

„Luciane, deca-mi dîci asta, nu-mi pasa pentru ce mi-o dîci, Ti-credu unu momentu si apoi nu-Tî voiu crede mai multu. Voiu perde

si acea incredere, ce-am avutu pana acuma si de care am legatu fericirea. Acuma pote câ sentiesci ce-mi dîci, inse câtu mai curendu se pote ca nu, si o fericire in care petrecu acuma

va deveni atât de necesaria, în câtu voi fi pretensivă și neodinită. Lasa-me să Te iubesc. În momentul acestu-a me iubesci; întipuirea D. Tale e foarte surprinsă prin pusețiunea ast'ă rară. Să nu ai abuzămu, pentru ca să nu ni perdăm viitorulu. Vei afla atare dulcetia, cându vei ști, că ai vr'unu asilu unde Te vei potè abate totudeaun'a, unu sinu uude-Ti vei potè plecă capulu, și o anima carea aduna mangaiare pentru D. Ta. Eu voi fi ferice; să fimu amici. Vina vedî-mi gradin'a."

Lucianu, se scolă suspinându și o urmă.

Gradin'a eră plină de acati, de iacinte; și tulipani ce începeau a înflori. Mai încolo liliile respandeau odorulu lor placutu. O pagiste frumoasă semenată cu viorele se'ntindea sub pitioarele amblatoriloru.

Cocon'a L.... si-facea plăcere, cându pe Lucianu prin tote cararile; se pareă că pentru-acea, ca cându va fi sengura să-si aduca a minte de orele petrecute cu densulu.

Dupa cateva minute i puse ast'a întrebare simplă:

„Remani la prandiu la mine?”

Lucianu i sarută man'a și dîse:

„Voiu remană bucuros până cându voi fi pe aicia!”

Ei prandira la-olalta.

„Iubite, dîse cocon'a L... cătra Lucianu care suspină, iubesc-me precum eu te iubesc: nu me'nsielă mai multu. O strangere de mană, înse adeverată, o învoire amicabilă, înse bine semțită, carea nu mi va potè inspiră neci o îndoială despre contrariu, me va face mai fericită decâtu cele mai chiare promisiuni și asiguratiuni. Voiu fi multiamită deca Te'oiu vedé, că me lasi d'în voie liberă, fara ca să faci atare pretextu, scusa său altu motivu. Departareati, în locu de a me superă, me va'ncantă: că-ci nu'mi va sierbi ca parasire, ci ca o aderintă a fericirei ce mi-a datu presentia 'ti; mi va aretă că amu dreptu a me tiené fericita. Tiené bine a minte cuvintele aceste, iubite: nu veni neci-odată cu cugetu pentru ca să mi faci desfetare, neci pentru că dora vei cugetă că trebue să vini; ci vina cându vei voi. Fia-ti a minte, că, de voru trece siese lune fara ca să me'nsiintiezi despre starea'ti, eu voiu fi sigură, ca atunci cându vei veni vei avé lipsa de mine.

Fii convinsu, ca în mine vei avé unu razim în casu de lipsa; înse nu'ti întipui că eu acceptu asemene de la D.Ta. Tota opintirea, ce voiu observă în D.Ta fia cea câtu de mica, 'mi va casiană o neplăcere asiă de mare,

incâtu nu ti-o potu spune; pentru ca acést'a 'mi va luă totă increderea.

Unu cugetu dora 'ti va veni a minte. La cugetulu acel'a ti respundu mai antăiu, pentru-că elu Te-ar potè face să me 'nsieli, însielându-Te pre D. Ta-insuti.

„Eu sum a D. Tale, de totu a D. Tale. Tota fericirea ce Ti voiu potè vr'o dată împartasi va fi o fericire pentru mine; me dau D-Tale ca și cum Ti-asii dá o alta teneră pre carea o ai iubi mai tardiu, numai pentru cea, că pote va fi mai frumoasă, său mai întieléptă, au numai pentru cea, că va fi alt'a."

Cându plecă Lucianu, cocon'a L... i dadu o chieie si-cu faciea rîdîndă i dîse remasubunu. Lu petrecu cătuva cu ochii; apoi închidîndu-se în chilie, se puse în genunchi, manele pe divanul și capulu pe mană și dadu cursu suspinuriloru ce retienu și adună la anim'a ei decându începuse Lucianu a vorbi.

Apoi se scolă, cugetă cătuva tempu, și dîse în sine:

„Nu sum încă atare cum voiescu se cugete elu despre mine, înse voiu deveni.

„Ddieulu meu, dîse ca punendu'si manele la-olalta, carea e cea juna asiă fericită ca și mine? care e cea, carea ca'si mine, să pota fi sigură ca amantele ei n'a remasub neci unu minutu la ea ca să nu'lu fia retienutu amorea, și ca amorea l'a retienutu pe totu tempulu câtu a fostu la ea?”

Lucianu veni iara ser'a, a dou'a și a tricia di.

În diu'a urmatoria dîse coconei L...:

„Nu voiu veni asta séra, lucrurile...”

Cocon'a L.... i puse man'a pe gura, și dîse:

„Nu pomeni de scusare nu de pretextu; a-dù-ti a minte de învoire.”

Mai tardiu, trecura doue dile, apoi o luna și Lucianu nu veni. Decâte-ori veniea dup'acea observa că fu acceptatu. Dilele, noptile erau pregatite spre acoprinderea lui; potea elu vedé, că cocon'a L...., decându se departă elu de ea, nu se ocupă cu alte cugete numai cu cele ce se atingeau de elu.

Odată nu se aretă patru lune.

Într'o noapte cocon'a L... fu tredită prin unu sunetu de pasi ce se escă în chiliea ei; intrase Lucianu. De patru lune, ea l'u acceptă diu'a, noptea, în totu minutulu; îmbrăcămintele ei de noapte asemenau unei june carei-a i lipsesee frumusetiea.

Lucianu eră tristu și îngrigiatu.

O prinse de mană înse nu i o sarută că de alta dată.

„Adelu, i dîse, sum tristu, nefericitu, desperatu; viniu sê me plangu, sê me blastemu.

— Bine ai venitu, dîse cocon'a L...; voiesci a ciná? Se pare, câ esci ostenitu.“

Si-i aretá cu man'a unde stateá cin'a ce-i-o faceá in tota ser'a si, nevenindu, in diu'a urmatoria, fara cá sê se caiesca, o luá d'acolo.

Lucianu facú semnu, câ nu voiesce si neci cá pote mancá. Se pareá a fi superatu.

„Ce 'ti lipsesce, dîse cocon'a L...; ai lipsa de bani? Ti dau eu.

— Ba n'amu, respunse Lucianu.

— Eu nu Te opintescu, nu Te tienu mai multu in dubietate; acest'a ar fi ce-va lucru de diosu si nedemnu de noi. Adù'ti a minte de invoirea nostra si vorbesce. Esci amorizatu?

— E.

— Te-a insielatu, séu Te-a respinsu?

— Si un'a si alt'a: me respindu mai nainte d'a me lasá sê 'mi vedu realizate sperantiele cele mai bine fundate.

— Respectiv'a juna séu Te iubesce, séu nu. De Te iubesce, e d' ajunsu sé o convingi câ si D. Ta o iubesci, séu o asiguréza despre acea, si Te va iubi. Si asiá n'ai de ce Te superá.

„De nu Te iubesce, asta va se dica a jocá o partie de siacu, carea, cu ajutoriulu meu o vei cascigá.... Si Ti promitu ca vei esí la cale.“

Lucianu fu unu picu petrunsu de aspeptulu coconei L... Ei erau senguri, tempulu erá cam pe la mediulu noptii si domniá o lînsce deplina.

„Iubite, i dîse ea, pléca! nu-mi stricá fericirea mea trecuta si venitoria.“

Lu imbratiosió dulce, si Lucianu plecá.

„Cum asculta de mine, dîse ea cu amaru candu nu-i audi maí multu pasii; cum se grabesce se triumfeze prin svaturile mele! Inse, repeti ea, i-voiu fi angeru padietoriu, cu voescu, ca totu ce-i pote fi spre fericire, sé purcéda de la mine; eu voescu sé i pregatescu atare vietia plina de sucesu si bucuria. Eh, dîse ea, ce se plangu! eu sum o juna atátu de fericite încátu potu dá fericire si altuia!... Partea mea de fericire o voiu inpreună cu ceea a lui! 'Ti multiamescu, oh! Ddieulu meu, de inspiratiunea asta nobile.“

Cealalta parte a noptii o petrecù uitandu-se de sine. Facandu-si egoismu d'in fericirea altui'a.

Lucianu nu se rentorse multu tempu la cocon'a L.... E greu a spune câ prin ce fase trecù ea in tempulu a cest'a; imaginatiunea ei

i casiuná patime crudele. De multe-ori se tredia la mediulu noptii, si credeá, câ vede pe Lucianu pe bratiiele unei rivali, ametitu de fericirea ce ea i-a preparatu prin svaturile ei. Apoi plangeá, acúsá pe Lucianu, câ e duru; ea nu poteá cuprinde câ cum nu pote fi petrunsu Lucianu de amorea ce aveá ea pentru elu. Apoi in fine cugetá, câ Lucianu care e detotu devotatu ei numai atunci vine candu 'lu prinde fantasi'a fiindu-câ ea nu-i intinse desfetare d'ajunsu. Momintele, candu lu-vedea, i-se pareau scurte si rare; inse candu veniau aceste mominte, se poteá increde despre contrariu fara indoieia si fara restringere, si asta incredere e cea mai mare placere a amarei.

In lun'a lui maiu, candu caprifoiulu e in florit, Lucianu ostenitu, maí morbosu de desfetarile gustate iu tempulu ernei sosí si spuse la Adelu, câ va remané la ea o luna. Ea tare fu supriinsa incremenita, si petrunsa; lu privi cu atare privire petrundiatoria carea asemená a intrebare si carei-a omulu nu pote mintii.

Lucianu si-repetí voia si-cerù ospitalitate pe o luna.

Atunci ea se leganá intr'o bucurie copilerésca; rideá, plangeá, incarcá de sarutari manele si perulu amantelui ei; faceá mii de proiepte pe lun'a asta, pentru a face chili'a placuta pentru elu.

Diu'a urmatoria fu destinata spre a cercetá gradin'a. Ea cuprindeá in sine tote florile placute lui Lucianu, cari erau cultivate cu atare ingrigire destinsa. Ici erá o flegorie facuta din caprifoiu sub care-si receteá Adelu epistolele. Cole unu scaunu de pajisce, pe care siedeá ea adese ori, eandu erau serele placute, si ascultá vijeieturele ventului ce strabateau dedeparte. Si cugetá in sine dora aceste su toiulu escatu in cetatea unde se afla Lucianu; o parte d'in sgomotulu acest'a e casiunatu prin caruti'a carea lu duce la atare petrecere. Apoi priveá câtra ceriulu plinu de stele; sufletulu ei se redicá in astfelu de privire, i-veniá potere sé nu fia jalusa si sé cúgete, câ Lucianu e fericitu. Se cugetá pe sine de angeru aperiatoriu, si se jorá innaintea ceriului, câ nu va incetá in nisuinti'a propusa.

Ea voiá, ca Lucianu se deie de mancatu la porumbii ei, elu se mirosésca rosele prime.

A trei'a di demaneti'a aflá Lucianu in curte unu calu provediutu cu siea si frêu; elu a fostu imprumutatu d'in scol'a renumita de calaritu a lui Pellieru, si trebeúá sé remana in curte pana va remané si Lucianu.

(Va urmá.)

F O I S I O R A .

Logosiu 6/18. Ianuaru.

Cultura nationala!

e idea frumoasa, ce idea mar-
retia e acest'a!

A nu ambla pe picio-
rele altui-a, ci pe ale sale;
a nu se fal' cu pene straine,
ci cu ale sale; a nu-si
elupta gradulu cuvenitu in
cultura si civilizatiune cu
arme imprumutate, ci cu
arme propie!

E dreptu! Cultura, civilizatiune
sunt ideile cosmopolitice. Sboriu-
lu mai finu, mai innaltu alu
civilizatiunii si culturai in li-
teratura, in artele liberali si
frumose, in industria, nu e
chiaru bunulu eschisivu alu
unei natiuni, — de si un'a
natiune e mai avantata in
acelea decatu cea-l-alta, —
ci e unu bunu comune alu
omenimei. — Cine ar si intari
contrariulu? — Poporu de la
poporu, natiune de la natiune
invetia, profitedia, — ast'a
nu pote fi altcumu. Inse totusi
cea ce imprumuta fiacaruia
ramu alu culturai, alu civilizatiunii
unu ceva simpateticu, unu
ceva atragatoriu, — acest'a
e emaliulu nationalu.

Eu le admiru giganticele
prodapte spirituali si materiali
ale natiuniloru celoru avanta-
te in cultura; cu desfetare le
citescu opurile loru literarie,
o ascultu music' a loru —
cautu la pictur'a loru cea
maestrosa; citescu despre
industri'a loru cea innaintata;
— si a-si fi demnu de
compatimire, deca n'asi
invetia de la ele.

Inse ce sentiu electricu e
acela, care vibredia prin
tote arteriile mele, candu
citescu unu opu originale
romanu, (macaru se nu fia
unu capu de opera), alu
carui sujetu e nationalu,
alu carui tonu, stilu, tiesatura
e nationalu; candu audu
musica, nu ca si alui Rossini,
Meyerbeer, Verdi, Beethoven
s. a., inse o musica lina,
cu melodi'a cea trista —
ioviale a romanului;*)
candu vedu poteri singuraticu,

*) Unu corespundinte
magiaru d'iu Logosiu alu
„Foiloru musicali“ (Zenészet
Lapok) d'in anulu trecut
si-ea voie, d'in motivulu
caletoriei artistice a
Saroltei Decknen, prin
Trasilvania, a se esprime,
ca romanii nu suntu
prea sentitori pentru
musica. — Ce feliu de
musica intielege D'nia
lui? — Music'a
nationalu ungresca?
— atunci pote se aiba
dreptu. — Séu music'a
mai innalta, care in
intielesu strinsu n'are
nationali-

frangandu ghiati'a, si
eluptandu-se in artea
pictoria, sculptoria, —
de si nu se potu com-
para cu unu Rafael,
Angelo, Rembrandi, s. a.,
— si remanendu totdeodata
fideli elementulu
nationali, candu vedu o
espusetiune in minia-
tura a prodapteloru
industriali nationali,
(de si mai ca dispere
acest'a facia cu
espusetiunile gigantice
d'in Londra, Paris, s. a.)
— ce sentiu e acel'a,
care la aceste me
electrisedia, me
esalta, me innaltia?

E predilectiunea
catra cultur'a
nationalu, ori se fia
acest'a numai in
leganu.

Forte bine sciu, ca
neamicii nostri, asiá
bucurosu si-batu
jocu de noi, dicandu:
ce viesdia acesti'a
de o cultura
nationalu? Ei, vai
de ei!

Nu face nemica.

Natur'a si-are
fazele sale
periodice, seso-
nele sale: ern'a,
primaver'a, ver'a,
si tomn'a. —
Asia si vietia
poporeloru. —
Au trebue se
esplicu mai pre
largu, ca ern'a
vietii popore-
loru a fostu
statulu loru
primitivu, e
statulu intune-
cimei, si alu
mortii spiri-
tualu, casianatu
prin vitregimea
tempuriloru,
si dusimania
faptoriloru
estrinseci;
primaver'a
loru e statulu
deseptarei,
alu desvoltarei;
ver'a loru,
statulu
culminarei;
tomn'a loru
statulu
decaderei?

Natiunea
nostra inca a
avutu odinora
primaver'a,
ver'a, —
dorere! Si
tomn'a, si
ern'a sa. —
Inse ore se
ne intristamu,
se desperamu
pentru acest'a?
— Pentru ce
se intriste
copilandrulu,
ca nu se pote
laudá cu
taria etatei
barbatesci?
Au nu conduce
etatea
barbatesca,
ori catu de
venjosa se
fia altcumu
pe incetu la
batranetie,
candu d'in
contra
copilandrulu
acumu i se
deschidu
portile
vietii, si cu
sperantie
vie, gigantice
cauta
inainte in
viitoriu?
— Si vietia
natiuniloru
nu se pote
cumpani
dupa dieci,
ci dupa
sute de ani.

tate. — Lu-avisamu
pre Dni'a lui la
referadele
jurnalelor
magiare, cum
au priuitu
Bucurescenii
pe Corn.
Hollósy. —
Séu in fine
music'a
n o s t r a
nationalu?
— Ni se pare
ca vestitul
Liszt a disu
odinora, ca
ungurii au
norocu cu
tigani, pentru
ca altcumu
n'aru ave
musica
nationalu!
— La noi
mai pe tote
satele
esecutanti
musiciei
nostre
nationali se
alegu
chiaru d'in
poporu. —
Apoi lasa-
se Dni'a
lui, nu mai
faca
glume
necopte,
pentru
ca-lu
cunoscemu
de pe
pene.

N.

Asiá este! Dupa érna urmedia primavera. D'in cenusi'a fenicelui betranu se nasce unu fenice nou cu poteri vietuali restatorite. D'in copilandru se alege unu june frumosu, incantatoriu la fatia, si cu poteri trupesci si sufletesci impunetore.

Si acest'a e a Ta icona dulcea mea natiune!

Tu esci acelu fenice; tu esci acelu copilandru. A sositu primaver'a Ta!

Si precumu nemicu pote fi in statura mai desfetaciosu, mai, cumu amu dice, incalditoriu de animi, decátu inceputulu de primavera, candu vedi, ca dupa o érna indelungata, dupa mortea naturei urmedia o vietia noua prospeta; candu vedi, cumu reinvia tote, cumu inverdiescu tote, cumu resare planta dupa planta, cumu se desvolta muguru dupa muguru, cumu se desfâsia flore dupa flore, — incátu vediendu-le tote acestea 'ticresce anima, strigi de bucuria: o natura préfumosa! si mai cá vini in tentatiune de a multiamí érnei cei cu fati'a posomorita, cá a fostu érna, pentru cá altmintrea cumu sê scii apretiuí diferinti'a intre acestea doue contraste, intre morte si vietia:

asiá ne patrunde o desfetare nespusa, o flacara dieesca animile, observandu nisuinti'a, staruinti'a natiunei nostre de a scapá de érna cea gerosa, si a deveni la primaver'a cea plina de vietia; vediendu semne dupa semne, simptome dupa simptome apromitiatore de o propasire reale, de unu viitoriu splendidu, ce se ivescu pe orizonulu vietii nostre natiunali d'in tote partile, — in câtu si aici ai deveni in tentatiune de a multiamí acelora, carií prin apucaturile loru dusimanose, au sternitu in anim'a romanului o revolutiune salutavera, o reactiune in contr'a actiunei, si l'au readusu la cunoscearea lipseloru, defepteloru, dar' totdeodata si a poteriloru sale.

Ori ce feliu de misicare natiunale, care lucredia in ast'a direptiune, sub ori ce feliu de forma, ni este binevenita!

Si d'in acestu punctu de vedere, d'in tota anim'a o salutu pe „Auror'a Romana“ la inceputulu carierei sale.

Desiarta e escusatiunea, ca tendintiele nostre suntu cu multu mai seriose, decátu sê ne ocupâmu cu astfelu de leptura usiora. — Tendinti'a nostra de capetenia trebuie sê fia: cultur'a natiunale, fara care tote silin-

tiele nostre in alte direptiuni suntu si voru sê fia fara fruptu. — Iar' acea numai acela care intr'adinsu va sê ignoredie adevverulu, va poté negá, ca beletristic'a in cultur'a literaria fiecarei natiuni culte a jucat o rola principale; ma ce inceputulu mai virtosu s'a facutu cu acest'a, decátu cu literatur'a cea seriosa si strinsu sciintifica. — Lucru preafirescu! — Ce avem a face, cá o parte mare a Publicului cetitoriu mai bucurosu, se deprinde cu o leptura usiora, de câtu seriosa? cá mai bucurosu invetia, asiá dêcandu, jucandu-se, decatu prin periode, si silogismuri? — cá se tiene de principiulu acel'a: miscere utile dolci, adeca: a mestecá cea ce e de folosu cu cea ce e placutu amusante?

Si ce sê dicemu despre sesulu nostru frumosu?

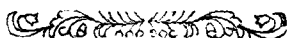
Cu ce dreptu potemu pretinde de la acesta, ca sê se ocupe neincetatu cu politic'a, cu disertatiuni filosofice, istorice, si altele! — Au nu e neaparatu de lipsa ca sê dâmu in man'a dangeloru nostre o leptura mai usiora, inse buna, gustuosa? — Au nu e de lipsa ca sê le abatemu de la literatur'a beletristica straina, la care pana acumu vrendu nevrendu a trebuitu sê refuga? — Au — si acest'a me rogu a fi bine insemnatu — nu aterna in partea cea mai mare fundamentulu crescerei natiunali dela densele? — Cine in lume pote paralisá influinti'a, ce oesercédia mamele spre tenerele animi ale prunciloru loru? — Si intrebú, ce se pote asteptá de la o mama nutrita dê spiritulu unei literaturi beletristice straine.

Inse destulu! — Cei ce voru avé unechi de auditu, voru audi, si voru pricepe. — Eu si a dou' a ora o salutu pe „Auror'a Romana“ in mic'a cununa a jurnaleloru nostre. — Acumu atarna de la noi, — dar' mai alesu dela domnele nostre ca acest'a foia sê castige unu sboriu mai innaltu, mai sublime, — ca sê devina a fi acea, ce trebuie sê fia pentru natiunea nostra. — Suntemu in primavera; plant'a e tenera, — trebuie sa o scutimu, trebuie sê o aperâmu in contra suflariloru geroase, ca sê aduca flori cu bunu mirosu, si frupte nutritore.

„Auror'a Romana“ trebuie sê fie unu fap-tore eminente alu culturei natiunali.

Cu ajutoriulu lui Ddieu, asiá sê fia!

N.

Cununa de noutăți.

* * Cu bucuria înștiințăm pe on. cetitori ai noștri, cumca de la esirea nrului I. avuram onore a inscrie in protocolulu prenumerantiloru unu numeru atâtu de frumosu, in câtu esistinția foiei nostre este garantuita. Candu ne sentim indetorati, a ni esprime multiamit'a pentru inbratisiarea acesta caldurosa d'in partea on. publicu, promitemu câ ne vomu folosî de tote midilolece, pentru a respunde acceptării comune, si afara de acea, câ ne vomu nisuf a castigá câtu mai multi colucratori cu talentu, indata ce nrulu prenumerantiloru va trece peste nrulu recerutu pentru sustinerea foiei, vomu adauge d'in candu in candu suplementu.

* * Ni se scrie cumca la unu fotografu d'in Sabiiu a esitu portretulu Dri Constanti'a Dunca. Pretiulu unu esemplariu e 50 cr. Sperâmu, câ va avé mare trecere.

* * Balulu pentru ajutorarea juristiloru lipsiti d'in Pest'a s'a tinutu aici in 12/4 l. c. cu mare solenitate. Au fostu de fatia multe persone imbreceate elegantu si demne de admiratu, — dar' nimeni nu s'a potutu laudá ca atâti speptatori, ca unu june juristu romanu, imbreceatu in vestminte romanesci.

* * „Romanulu“ serie, câ intre prenumerantii sei este inscriu si eroulu Garibaldi.

* * Audim cumca in Logosiu voru fi doue baluri stralucite, — venitul se va sacrá pentru ajutorarea studintiloru lipsiti.

* * Zelos'a nostra tenerime d'in Beusiu a representatu nu de multu o bucata teatrale, in folosulu celoru dau nati prin foculu de asta vera. Sperâmu, câ in nrulu vinitoriu vomu poté comunicá despre intemplantarea asta vre-o corespundintia scurta; dar si pana atuncia

insemnâmu, câ acestu esemplu l'aru poté imitá si in alte locuri.

* * Earasi avemu sê facemu cunoscutu on. cetitori ai noștri o intemplantare trista. Famili'a Il. Sale D. Gavrilu Mihali de Apsia, emeritulu ablegatu la dietele Ungariei si acuma consiliariula In. reg. ung. locutinintia, fu petrunsa eri ser'a (12/26) la 6 ore de o dorere mare, prin morte a ficei sale Catarin'a in primaver'a etatii ei. Dorerea Ilustriloru parinti e mare dar' servesca-li de mangaiare acea, ca asta o consentiescu toti, cei ce avura onore a cunosce pe jun'a repausata; deci i urâmu d'in anima: „fie-i tierin'a usiora!“ — si rogâmu pe a Totopotintele sê deie natiunei nostre multe astufeli de fiice brave!

University Library Cluj

L I T E R A T U R A .

* * Il. Sa D. Capitanu alu Districtului Cetâtii de piatra Sigismundu Pop, a predatu redigerea „Concordiei“ Dlu Alexandru Romanu.

* * D. Dimitriu Bolintinianu, eminentulu poetu alu natiunei nostre, a voitu sê tiparesca intr' unu volumu tote poesile sale. Acelu volumu erá sê contina: elegii, balade, legende, ode, cantece, melodii, macedone, libiene, apoi poeme si optu drame d'in istori'a Romaniloru. Foile de prenumeratiune au esitu aproape de unu anu, inse dorere, la poesile celui mai escelinte poetu romanu, se subscrisera atâtu de putini, in câtu nu se acopera nici diumetatea speselor de tipariu. In urm'a acesteia Prea Stimatulu autoru a adresatu o epistola la Redaptorulu „Romanului“, in care dandu de scire câ d'in caus'a susutinsa nepotendu tipari poesile sale, in fine dice: „Nu avemu nici o plangere.

Se întielege negresitu, că deca tier'a nu a incuragiatu acesta întreprindere, vin'a este a autorului, alu carui talentu si sentieminte paru sê nu fie la innaltîimea gustului si sentiemintele Romaniloru in acesta noa era de progresu. "Ce cuvinte modeste suntu aceste! Câtu frumosu esprima ele nobletî'a spiritului si ablegarea poetului... Sermanule poetu! de ce n'ai scrisu opurile tale francesce sêu grecesce, atuncia Te-ai bucurá nesmintitu de o inbratîsiare mai caldurosa d'in partea multoru ffi ai Romaniei!

CORESPUNDINTIA.

Sarcáu 7/19 Ianuariu 1863.

Stimate Domnule Redaptoru! — De multu se sentiesce lips'a unei foi beletristice la romani, mai alesu d'in partea nostra, a femeiloru, cari nu avemu nici aplecarea, nici destinulu a ne ocupá cu politica, sêu cu lepturi scientifice. Intru adeveru, noi femeile romane d'in Ungari'a (ba dora si sororile d'in Ardealu), deca amu avutu placerea si dorulu de a cetí scrieri beletristice (si ore care si câte femei suntu, caror'a nu li place acesta leptura?), amu cautatu sê cetimu in limbe straine; si prin acest'a impregiurare noi — o marturisimu fara a ni fi rusine — amu remasu forte indereptu de barbatii natiunei nostre in cultur'a natiunale.

Câte scrieri beletristice s'au strecuratu d'in principatele romane, au fostu prea putîne, de a ni poté stinge setea, si noi amu cautatu si cauta sê cetimu unguresce, sêu care sci, si intr'alte limbe. Subscris'a mi-esprimasem dorulu si spe-

ranti'a pentru infintiarea unei foi beletristice inca in 1861. (N. 10 alu „Foiei pentru minte anima si literatura), si asta sperantia de si cam tardfu, astadi e realisata prin D. V.

Numai câ doririle omeniloru cu tempulu se inmultiescu si ele. Noi amu dorí dara astadi de la „Aurora" nostra, ca, de se pote, sê ni aduca si barem descíreri de portu*) (de moda) natiunale si francescu; câ-ci alte porturi vomu mai avé oca siune a le cunosce.

Salutâmu d'in anima pe „Aurora Romana“, care resare, sê lumineze si spiritele femeesci! Multiamita întreprindietoriloru! Ear' voi sorori romane, aretatî-ve in fapta, câ suntu fiice adeverate ale natiunei! De acum nu ne vomu mai poté scusá, câ pentru-aceia portâmu jurnale straine, pentru câ nu avemu romane...!

Iuli'a Marchisiu,**)
preutesa.

FELURITE.

(!) Unu teneru vini la comisiunea de asentare cu fatia legata, si spuse doptorului, câ fati'a lui e demultu inflata si acuma nici nu se mai pote vindecá. Doptorulu dupa o cercetare mai de aproape aflá sub barba o gauritia, ce

*) Asta atarna numai de la numerulu prenumerariloru, altufelu dorinti'a nostra este, ca mai antâiu sê potemu publicá foi'a nostra mai adeseori, sêu celu putînu in formatu mai mare si dupa-aceia sê ne ingrigimu de jurnale de moda, inse si pana atuncia vomu comunicá unu articulasiu in asta privintia. Red.

**) St. Domna ni va ertá, câ cutediaremu a sterge ordurile d'in urma, ce se referescu la personalulu redaptiunei. Red.

tenerulu si-a facutu cu unu cutitu forte ascutitu, inse numai pana in carne. Si cine l'a invetiatu sê faca acest'a? — amant'a lui, carea apoi luandu o pena de gasca a suflatu in gauritia pana s'a implutu fati'a de aeru. De-aice se vede câtu de mare e poterea amorului. Dar' cu tote-aceste tenerulu nu scapà de asentare.

MISCELE.

(!) Unu domnu mare aveá datina sê demande servitoriloru sei forte pe scurtu, de multe ori li diceá numai unu cuventu si densii erau siliti sê gâcesca voi'a domnului. Intr'o di de érna plecà domnulu la preamblare, fara sê fi spusu cui va sê faca focu in coptoriulu chiliei sale. Intorcandu-se a casa, aflà chili'a rece. „Focu!“ — strigà elu deschidiendu o ferestra si servitorii carii cugetau, câ dora s'a escatu focu, venira cu vase pline de apa spre a-lu stinge. Domnulu neesindu d'in flegma, aretà numai cu degetulu pe coptoriu si repeti cuventulu „focu!“

* * Talleyrandu a disu odata: caf'a buna trebue sê fie negra ca draculu, ferbinte ca iadulu si dulce ca amorea.

D'in masimele filosofiloru greci.

Acea guvernare e mai buna, unde virtutea e stimata si peccatulu despretiuitu.

Cine scie vorbí, acelu-a va scí si acea, candu e tempu de vorbitu.

Tenerii aru trebuí sê scie mai alesu acea, ce li e de folosu in betranetie.

Amiceti'a e o anima in doa trupuri.

Avariti'a e centrulu tuturoru releloru.

Intieptulu intr'atâtu-a se deosebesce de celu fara minte, ca mediculu de omulu morbosu.

Numai asiá te vei resbuná a supr'a inimiciloru tei, deca vei tractá cu ei ca unu omu de omenía.

Avutu e acelu-a care se'ndestulesce cu ceea ce are.

Sê-ti iubesci patria ca pe mama ta.

Numai atuncia vei avé renume la omeni, deca vei vorbí ce e bunu si vei face ceea ce e dreptu.

Care vre sê domnesea, mai nainte trebue sê scie a domní a supr'a-si.

Pentru acea avemu doa urechi si o gura, sê audimu multu si sê vorbimu putínu.

Telegrafulu redaptiunei.

* * * OO. Redaptiuni ale tuturoru jurnaleloru natiunali d'in Austri'a, primesca adanc'a nostra multiamita pentru binevointi'a aretata in privinti'a nostra. — Dlui Z. Boiu si fratelului I. Popfii: amu primitu, multiamimu; esemplariele s'a tramisu. — Rvds. D. N. in L.: cortelulu lui I. V. e in strat'a postei vechie, nr 1. etagiulu 2. de-a drept'a. Multiamita si salutare! — Fratelui G. M. in S.: primitu-ai epistol'a ce-ti scrisieiu? — Dlui I. P. in T.: epistol'a gratulatore o cetiramu cu mare placere, sperâmu câ vei colucrá la foi'a nostra. — „Cuventu de salutare“ e frumosu, inse trece peste licenti'a unei foi beletristice. Dar' novel'a candu va sosi? — „Doue flori intr'o gradina“ — „Noroculu“ se incepu bine, dar se gata reu. — „Orfanulu la mormentu“ — „Amantei mele“ si „Unu sarutatu“ suntu incercâri primitive. — „Alu meu nume e frumosu,“ ide'a e placuta, dar refrainulu e reu acomodat. Va esí coresa si sub altu titlu. Poem'a cea de 350 sire, ni se pare, câ o cetiramu in altu locu, nu suna despre S..? — La mai multi: **mai avemu inca esemplarie complete d'in inceputu.**

Proprietariu, redaptoru respundietoriu si edatoriu: **IOANICHIU MICULESCU**, parocu.